

חיבור עברי

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בבחינה זו שישה נושאים (1-6).

נושאים 1-5 כוללים קטעים לקריאה,

נושא 6 כולל מובאה (ציטטה).

עליך לכתוב חיבור (בהיקף של 2-3 עמודים) על אחד מהנושאים = 100 נקודות.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות:

(1) הקפד לציין את מספר הנושא שבחרת, ולהעתיק את כותרתו.

(2) הקפד על כתב ברור ועל תקינות הלשון, על כתיב נכון ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
השם "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

בבחינה זו שישה נושאים (1-6).

בחר באחד מהנושאים וכתוב עליו חיבור (בהיקף של 2-3 עמודים).
ציין את מספר הנושא שבחרת, והעתק את כותרתו.

שים לב:

נושאים 1-5 כוללים קטעים לקריאה, נושא 6 כולל מובאה.
יש לכתוב חיבור בזיקה לקטע או למובאה ועל פי ההנחיות.

נושא 1: חשיבותם של חיי הרוח למדינת ישראל

לפניך מכתב שכתב דוד בן-גוריון, ראש הממשלה הראשון של מדינת ישראל, בשנת 1950. בימים הקשים שלאחר קום המדינה ובעיצומה של העלייה ההמונית, פנה בן-גוריון אל שר האוצר בבקשה לקבל תקציב, כדי לרכז באוניברסיטה העברית כתבי יד יהודיים המפוזרים בעולם. כתוב מאמר ובו דון בעמדתו של בן-גוריון בנוגע לייעודה הרוחני של מדינת ישראל, כפי שהיא עולה ממכתבו, הבע את עמדתך בנוגע לחשיבות של חיי הרוח במדינת ישראל כיום לנוכח הקיצוץ בתקציבי המחקר, התרבות והאמנות. בסס את דבריך על דוגמאות.

מכתבו של בן-גוריון לשר האוצר

(המכתב לקוח מתוך האתר שכתובתו <http://bgarchives.bgu.ac.il>)

לממלא מקום ראש הממשלה ושר האוצר, אליעזר קפלן, שלום וברכה,
בשנת הכספים החדשה אני מציע להקציב הקצבה מיוחדת לשם צילום כתבי יד עבריים מכל הדורות, המפוזרים בספריות ובמוזאונים בכל קצווי תבל ושעדיין לא פורסמו בדפוס, וריכוזם באוניברסיטה העברית בירושלים.
עלינו לצלם ולרכז כתבי יד עבריים בכל ענפי הספרות בלי יוצא מן הכלל: במדרש ובמחקר, בפרשנות ובמדע, באגדה ובהלכה, בפיוט ובספרות, במקור ובתרגום. למדינת ישראל ולאוניברסיטה העברית בירושלים – אני מקווה – ייענו כל המוסדות, הספריות, בתי העקד, המוזאונים, וגם המומחים הביבליוגרפים מישראל ומהגויים, שניזקק לעזרתם.
איני יודע כמה תעלה העבודה הזאת, אולם נראה לי שחמישים אלף (50,000) לירות ישראליות כתרומה שנתית ראשונה – שלא תכביד ביותר על התקציב הממלכתי – יהא בה משום התחלה חשובה.
זוהי לדעתי חובת כבוד של מדינת ישראל. ליכולתנו החומרית הוצבו על ידי ההיסטוריה והגאוגרפיה תחומים צרים שלא נוכל לעבור אותם בשום פנים, אולם כמעט שאין גבול ליכולתנו הרוחנית, כאשר זו לא תלויה במספר ובשטח ובהון. ועלינו להיות נאמנים לייעודנו. בשנתיים שעברו מאז הקמתה של מדינת ישראל עמדנו במבחנים צבאיים, מדיניים וכלכליים קשים, והם לא הסתיימו, ומי יודע אם לא נכוננו לנו מבחנים חמורים מאלו. אבל ברור לי שהמבחן ההיסטורי של מדינת ישראל יהיה מבחן הרוח.
אני מבקשך להביא הצעתי לישיבת הממשלה הקרובה.

בברכת חברים,

ד' בן-גוריון

נושא 2: חשיבותו של מאגר גנטי

לפניך קטע הדין בתועלת ובחששות הנלווים להקמתו של מאגר גנטי בישראל. כתוב מאמר ובו **דון** בתועלת שבהקמת מאגר זה, ובשאלות המוסריות שמעורר השימוש בו. **הבע** את דעתך בנושא ו**נמק** אותה בעזרת דוגמאות מתחומים שונים (כמו רפואה, משפט).

מאגר גנטי – כלי יעיל במלחמה בפשע

(מעובד על פי אתר **משרד המשפטים**, הצעות חוק – הקמת מאגר גנטי, אוקטובר 2008)

בימים אלה נדונה בוועדת החוקה בכנסת הצעת חוק בעניין הקמת מאגר גנטי. לפי הצעת החוק, תוכל המשטרה לצבור מידע גנטי על אנשים כדי שיהיה אפשר להשוותו לנתונים ביולוגיים הנמצאים בזירות פשע (כגון שיער, דם, עור), וכך לגלות את זהות מבצעי העברות. בהצעת החוק נאמר כי בשלב זה יהיה מותר לקחת דגימות ביולוגיות, כדי להכניסן למאגר, רק מחשודים, נאשמים או מורשעים בעברות חמורות. לדברי מומחים, שימוש במאגר זה יחולל שינוי דרמטי בדרכי העבודה של המשטרה ובמלחמתה בפשע ויסייע בלכידת עבריינים, בפענוח פשעים ובמניעתם.

הרעיון להקים מאגר גנטי בישראל עלה בעקבות ההצלחה שהוכיחו מאגרים כאלה במדינות אחרות (כמו קנדה, ארצות-הברית, אנגליה, הולנד ושוודיה). מתברר שמאגרים אלה יעילים בסיוע לתפקוד המשטרה. אולם הקמתם של מאגרים כאלה מעוררת בעיה מוסרית, משום שיש חשש שיעשה שימוש לרעה במידע המצוי בדגימות הגנטיות שבמאגר. בהצעת החוק מפורטות הוראות כיצד למנוע שימוש במידע שעלול לפגוע בפרטיות של האדם, וכן מוצעות דרכים לשמירה על סודיות, באמצעות אבטחת המידע והגבלת הנגישות למאגר הגנטי.

נושא 3: שנת התנדבות לפני הגיוס לצה"ל

לאחרונה עולה מספרם של בני הנוער הבוחרים במסלול הכולל פעילות התנדבותית בקהילה ("שנת שירות") לפני הגיוס לצבא. בציבור יש דעות לכאן ולכאן בנוגע לפעילות זו. כתוב מאמר ובו **דון** בעמדות השונות. **הבע** את עמדתך ובסס אותה בעזרת דוגמאות. היעזר בשני הקטעים.

I. שנת שירות היא שנת התנדבות לפעילות חברתית, קהילתית, תנועתית, פעילות באזורי מצוקה ופעילות עם נוער עולה. כדי לאפשר לבני נוער להתנדב לשנת שירות, צה"ל דוחה את גיוסם בשנה. הפעילות בשנת השירות מתבצעת במסגרת תנועות נוער, ארגונים ותנועות התיישבות. בתום שנת השירות, חלק מהמתנדבים לשנת שירות מתגייסים לצבא במסגרת גרעיני נח"ל, ואחרים מתגייסים למסלול הרגיל. (מעובד על פי האתר: צה"ל, "אנשים ברשת", אגף כוח אדם)

II. אי-שם בכיתה י"ב כבר עסוקים כולם במחשבות על הצבא, ופתאום יש אפשרות נוספת: דחיית הגיוס בשנה, והקדשת השנה כולה לתרומה לקהילה. רבים מתלבטים: כדאי? האם "שווה" לי להתגייס באיחור של שנה? האם אכן אוכל לתרום לחברה? האם אחוש סיפוק בעבודה קהילתית? איזו תועלת יכולה שנה כזאת להביא לחברה ולקהילה? באיזו מסגרת כדאי ורצוי לבצע שנת התנדבות כזאת? הרעיון לדחות את השירות ולהקדיש שנה שלמה להתנדבות מעורר תהיות רבות והתלבטויות. (מתוך האתר: תפוז, פורום "שנת שירות")

/המשך בעמוד 5/

נושא 4: הקולנוע הישראלי כיום

בשנים האחרונות אנו עדים לפריחה גדולה של הקולנוע הישראלי בארץ ובעולם. כתוב מאמר ובו **הצג** את התופעה. **דון** בתרומתו של הקולנוע הישראלי לחיי התרבות בארץ ולדימוי של ישראל בעולם. **בסס** את דבריך על דוגמאות מסרט ישראלי אחד או יותר.

הקולנוע הישראלי החדש

(מעובד על פי מאמריה של ד"ר יעל מונק, "בתוך המרחב, מחוץ לזמן: הקולנוע הישראלי החדש", **אופקים חדשים**, גיליון 43, וכן "תחיית הקולנוע הישראלי" NEWS1 מחלקה ראשונה 26/8/08)

בעשור השישי למדינת ישראל הגשים הקולנוע הישראלי חלום: הוא פרץ את גבולות הארץ; הופקו הפקות משותפות עם גורמים מחו"ל; סרטים ישראליים זכו בפרסים בין-לאומיים בפסטיבלים נחשבים. נוסף על כך גדל מספר הצופים בארץ, וגברה הנכונות של הקהל הישראלי לצפות בסרטים על המציאות הישראלית. הקולנוע הישראלי הפך בשנים האחרונות מושא מחקר לחוקרי תרבות, סוציולוגים ואחרים. לראשונה קושרים אותו לפנים הרבת-תרבותיות של החברה הישראלית בשנות האלפיים ולמאבק המתמשך על זהותנו כאן.

המתבונן בסרטי העלילה הישראליים בשנות האלפיים יגלה תמונת עולם שונה לחלוטין מזו שאפיינה עשורים קודמים. לא עוד עם קטן ונרדף הנאבק על פיסת הקרקע שלו, לא ניסיון לסרטט הוויה מרוחקת ומנותקת מהאתוס הלאומי ואפילו לא חברה המכה על חטאי המדינה, כפי שהיה בעבר, אלא חברה כואבת, שמראשיתה ספגה טראומות רבות שהושקו בעבר, בשם המטרה הנשגבת של בניית הבית הלאומי. בשנות האלפיים שנפתחו בישראל בסימן אינתיפאדת אל-אקצה נפערו פצעים שלא הגלידו. הבמאי עמוס גיטאי חזר אל זיכרונותיו האישיים ממלחמת יום הכיפורים והציג אותה באופן סובייקטיבי ("כיפור", 2000). אותה תפיסה הנחתה גם את סרטו עטור הפרסים של יוסף סידר ("בופור", 2007), העוסק בקבוצת חיילים ישראליים במוצב הבופור בימים האחרונים לפני יציאת צה"ל מלבנון בשנת 2000. משנות האלפיים הקולנוע הישראלי מצמיח דור צעיר של יוצרים, המסרב ללכת בדרכי אבות. אלה בוחנים את הטראומה הפרטית של הווייתם הישראלית... מרבית הסרטים שהופקו בארץ בשנות האלפיים עוסקים דווקא בהווה... בהתכנסות אל תוך עולמו הפרטי של הישראלי. בסרטים דוגמת "כנפיים שבורות" (2002), או "אדמה משוגעת" (2005) הקולנוע הישראלי אינו מגויס למטרה כללית כלשהי אלא עוסק בהוויה הפרטית.

הקולנוע הישראלי מעולם לא היה אותנטי יותר, מדויק יותר וצורם יותר... הוא מספר בעיקר את סיפוריה של הישראליות.

נושא 5: כיצד עלינו לנהוג בנושא איכות הסביבה?

בקטעים שלפניך מוצגות שתי גישות שונות בשאלת אחריות האדם לשינויי האקלים: גישה המקובלת על הרוב וגישה המנוגדת לה.

כתוב מאמר ובו **הצג** את הגישות השונות כלפי שאלה זו, **דון** בהשלכות שלהן על חיינו, **והסבר** כיצד יש לנהוג בנושא איכות הסביבה במצב זה של חוסר ודאות.

I. שינויי האקלים בעולם מעוררים כיום עניין רב בציבור הרחב, לאחר שנים רבות שבהן העסיקו שינויים אלה בעיקר את אנשי המדע. היום יש הסכמה כללית שהעולם מתחמם, ושהתחממות זו מלווה במספר גדל והולך של אסונות טבע כגון שיטפונות, סופות ושרפות. רוב המדענים סבורים שהתחממות המוגברת של כדור הארץ נגרמת בשל פעילות בני האדם: שרפת דלקים בתעשייה ובתחבורה וכריתת יערות מעלות את ריכוז הפחמן הדו-חמצני באטמוספירה. "ועידת באליו" שנערכה באינדונזיה שמה לה למטרה לגבש צעדים להקטנת הזיהום כדי להאט את שינויי האקלים. מארגני הוועידה מתבססים על עדויות מדעיות שלפיהן ההתחממות הגלובלית מקורה בפעילות של בני האדם.

(מעובד על פי יוחאי כרמל, האתר ynet, ידיעות אחרונות, 5/12/07)

II. אחד המתנגדים לדעה הרווחת הוא פרופ' ניר שביב, פיזיקאי מהאוניברסיטה העברית. אמנם הוא מסכים כי כדור הארץ מתחמם וכי יש זיהום שחייב להיפסק, אך טוען כי "אין כיום שום עדות, שמוכיחה שהפעילות של בני האדם גרמה להתחממות הגלובלית". לדבריו, "אנו יודעים שבני האדם תרמו לעלייה בפחמן הדו-חמצני ושיש התחממות, אבל העובדה ששני האלמנטים האלה מתקיימים בר-זמן, עדיין אינה מוכיחה כי יש קשר ביניהם". לדעתו, פעילות השמש היא הגורמת להתחממות הגלובלית. גם הטענה כי כיום מצוי כדור הארץ בשיא של התחממות אינה מקובלת עליו. יש הוכחות, הוא אומר, שבמהלך אלפי שנים היו עליות וירידות בטמפרטורה, ואין אנו נמצאים בנקודה החמה ביותר.

(מעובד על פי יעל עברי-דראל, האתר ynet, ידיעות אחרונות, 24/11/07)

נושא 6: מרכיבי החינוך

לפניך מובאה מדברי חז"ל:

”שנו רבותינו: האב חייב בבנו [...] ללמדו תורה וללמדו אומנות (= מקצוע), ויש אומרים אף להשיטו במים (= ללמדו שחייה)!”

(קידושין, דף כ"ט, ע"א)

מדברי חז"ל במובאה זו אפשר להבין כי מן הראוי לשלב בחינוך הילד מרכיבים כגון פיתוח עולמו הרוחני, הכשרתו המקצועית והקניית כישורי חיים.

כתוב מאמר ובו **דון** בדרך שבה מרכיבים אלה באים לידי ביטוי בחינוך בימינו, **הבע** את דעתך על חשיבות שילובם בחינוך, **ובסס** את דברך על דוגמאות.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך